

YAPI DENETİM KANUNU, UYGULAMA YÖNETMELİKLERİ VE DENETİM SÜREÇLERİ, UYGULAMADA YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mehmet HEPZARİF

EMO İzmir Şube Yapı Denetim Komisyonu
mehmet.hepzarif@emo.org.tr

ÖZET

1999 Marmara Depremi'nden sonra mevcut denetim sisteminin yetersizliği ileri sürülerek aceleyle çıkartılan 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesinin ardından 4708 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesiyle ülkemizde yeni bir dönem başlamıştır. On binlerce üyenin bu sistem içinde yer aldığı bilinmekte, 2011 yılından itibaren de uygulamanın 81 ile yaygınlaştırılmış olması ve ülkemizin büyük bölümünün deprem kuşağında bulunması nedeniyle uygulamalara ve sorunlara kayıtsız kalınmaması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada 1999 yılında itibaren yapı denetim uygulamasında geline süreç ve sistemin kamusal denetim anlayışıyla topyekün yeniden düzenlenmesi yönündeki çabalara ilişkin öneriler dile getirilecektir.

1.GİRİŞ

1999 yılında meydana gelen Marmara ve Düzce depremleri ile bu yıl meydana gelen Van depremleri, ülke olarak yapıların inşası ve denetimi konularında ne kadar yetersiz olduğumuzu bize göstermiştir. Bu depremlerde binlerce kişi hayatını kaybetmiş, yaralanmış, yine binlerce konut yıkılmış veya ağır hasar görmüştür. Bu depremlerden sonra çeşitli arayışlara gidilmiş; inşaat ve yapı denetimi konularında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler kapsamında ilk olarak 03.02.2000 tarih ve 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 27 il pilot olarak seçilerek Yapı Denetim sistemi hayata geçirilmiştir. Böylece 4'lü TUS sisteminden Yapı Denetim Sistemine geçişin ilk adımları atılmıştır. 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin yetersiz olduğu düşünüldüğünden yargıya götürülerek iptal edilmiş ve yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerekmiştir.

Bunun üzerine 13/07/2001 tarih ve 24461 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile daha önce 27 pilot ilde başlatılan denetime 19 ilde devam edilme kararı alınmıştır. Kanun günümüze

gelinceye kadar çeşitli yönetmelik ve genelgelerle desteklenmeye çalışılmıştır.

En son 13.07.2010 tarih ve 27640 sayılı resmi gazetede yayımlanan değişiklik ile yapı denetim uygulaması tüm illere yaygınlaştırılmış ve akabinde 07.08.2010 tarihinde yayımlanan değişiklik ile de Yapı denetim şirketleri ve laboratuvarlarda çalışacak denetçilerin deneyim süreleri 12 yıldan 5 yıla indirilmiştir.

2011 yılından itibaren de uygulamanın 81 ile yaygınlaştırılmış olması nedeniyle yaklaşık 20000 civarında yapı denetçisi, bir o kadar da şantiye şefi üyenin mesleğini icra ettiği bir alan haline gelmiştir.

2. YAPI DENETİM MEVZUATININ GELİŞİMİ

4708 SAYILI YAPI DENETİMİ HAKKINDA KANUN

MADDE 1. Bu Kanunun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. Bu Kanun; 3194 sayılı İmar Kanununun 26. maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27. maddesinde belirtilen ruhsata tâbi olmayan yapılar hariç, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar.

648 sayılı KHK ile aşağıdaki değişiklikler getirilmiştir.

“Bu Kanun;

c) Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapı ve tesisler,

d) Köy yerleşik alanlarında, belediye ve mücavir alan sınırları içinde olmayan iskân dışı alanlarda ve nüfusu 5000’in altında olan belediyelerin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bodrum katı ve çatı arası dışında en çok iki katlı ve yalnızca bir bodrum katın inşaat alanı hesaba katılmaksızın toplam inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen konut yapıları ile bunların kömürlük, otopark, depo gibi müştemilatı, hariç olmak üzere, belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsar. Ruhsata tabi olup, bu Kanun hükümlerine tabi olmayan yapılarda denetime yönelik fenni mesuliyet 3194 sayılı İmar Kanununun 26. ve 28. maddelerine göre mimar ve mühendislerce üstlenilir. Birden fazla müstakil yapının bulunduğu parsellerde, bütün yapıların toplam yapı inşaat alanının 200 metrekareyi geçmesi halinde de bu Kanun uygulanır. (15 Kasım 2011 tarih ve 28113 sayılı Resmi Gazete yayımlanan Anayasa Mahkemesi Başkanlığı kararı ile uygulama iptal edilmiştir.) Yalnızca bir bodrum katın inşaat alanı hesaba katılmaksızın toplam inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen yapılarda geçici yapı müteahhidi yetki belgesi almak ve mimar veya mühendis unvanlı şantiye şefi bulundurmamak, yapı müteahhitliğine ilişkin bütün sorumlulukları üstlenmek şartıyla parsel maliki kendi yapısını inşa edebilir. Ancak bu yapılarda da mimar veya mühendis unvanlı şantiye şefi bulundurulması zorunludur. Parsel malikinin veya hissedarlardan birinin mimar veya mühendis olması halinde ayrıca şantiye şefi aranmaz.”

“Yapı denetim komisyonları ve görevleri

- MADDE 4 – Bu Kanunun uygulanması ile ilgili Bakanlık iş ve işlemlerinin yürütülmesini sağlamak üzere, Bakanlık merkezinde Merkez Yapı Denetim Komisyonu ve illerde İl Yapı Denetim Komisyonları kurulur. İl Yapı Denetim Komisyonları, yapı denetim kuruluşlarına izin belgesi verilmesi hariç Kanunda belirtilen diğer görevleri yapar.
- Merkez Yapı Denetim Komisyonu, konu ile ilgili Bakanlık personeli arasından, biri başkan olmak üzere Bakanlıkça görevlendirilecek toplam yedi üyeden oluşur ve Bakanlıkça uygun görülen birimin bünyesinde faaliyetlerini yürütür. Bakanlık; gerek görülen konular hakkında çalışmada bulunmak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile meslek ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde Komisyonda görevlendirebilir.
- İl Yapı Denetim Komisyonu, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün teklifi üzerine, biri başkan olmak üzere Merkez Yapı Denetim Komisyonunca görevlendirilecek toplam beş üyeden oluşur.”
- Yapı denetimi hizmeti için yapı denetim kuruluşuna ödenecek hizmet bedeli, yapı denetimi hizmet sözleşmesinde belirtilir. Bu bedel, yapı yaklaşık maliyetinin % 1,5’inden az olamaz. Hizmet bedeli oranı, yapım süresi iki yılı aşan iş için yıllık % 5 artırılır ve yapım süresi iki yıldan daha az olan işler için yıllık % 5 azaltılır. Bu bedele, katma değer vergisi ile yapı denetim kuruluşu tarafından talep edilen ve taşıyıcı sisteme ilişkin

olmayan malzeme ve imalâtlar konusunda yapı müteahhidince yaptırılacak olan laboratuvar deneylerinin masrafları dâhil değildir. Yapı denetim kuruluşu, yapı sahibinden başka bir ad altında, ayrıca hiçbir bedel talebinde bulunamaz.

4708 SAYILI YAPI DENETİM HAKKINDA KANUN DENETÇİLERİN, KONTROL ELEMANLARININ SORUMLULUKLARI

Madde 3: Yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi ile birlikte yapının ruhsat ve eklerine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibi ve ilgili idareye karşı, kusurları oranında sorumludurlar. Bu sorumluluğun süresi; yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise iki yıldır. Yapı denetim kuruluşlarının yöneticileri, ortakları, denetçi mimar ve mühendisleri ile proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi; bu Kanunun uygulanmasından dolayı ortaya çıkan yapı hasarından sorumludur.

Yapı denetim kuruluşu denetim faaliyeti dışında başka ticari faaliyette bulunamaz. Bu kuruluşun denetçi mimar ve mühendislerinin, denetim faaliyeti süresince başkaca mesleki ve inşaat işleri ile ilgili ticari faaliyette bulunmaları yasaktır.

4708 SAYILI YAPI DENETİM HAKKINDA KANUN CEZA HÜKÜMLERİ

MADDE 9.- (Değişik 08.02.2008 tarih 5728 sayılı Kanun 497. md.) Bu Kanun hükümlerinin uygulanması sırasında, yapı denetim kuruluşunun icraî veya ihmâlî davranışla görevini kötüye kullanan

ortakları, yöneticileri, mimar ve mühendisleri, yapı müteahhidi, proje müellifi gerçek kişiler ile laboratuvar görevlileri, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yapı denetim kuruluşunun ortak ve yöneticileri, mimar ve mühendisleri ile laboratuvar görevlileri bu Kanun hükümleri çerçevesinde yapmaları gereken denetimi yapmadıkları hâlde yapmış gibi veya yapmalarına rağmen gerçeğe aykırı olarak belge düzenlemeleri hâlinde Türk Ceza Kanunu'nun resmi belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır. Bu Kanuna aykırı fiillerden dolayı hükümlenen kesinleşmiş mahkeme kararları, Cumhuriyet başsavcılıklarınca Bakanlığa ve mimar ve mühendislerin bağlı olduğu meslek odalarına bildirilir. Yapı denetim kuruluşu ile denetçi mimar ve mühendisleri; eylem ve işlemlerinden 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesul için öngörülen hükümlerine tabidirler.

DENETÇİLERİN DİKKAT EDECEĞİ KONULAR

4708 sayılı Yapı Denetim Kanunu kapsamı içinde bulunan illerde, kamuya ait yapı ve tesislerle, ruhsata tabi olmayan yapılar hariç, Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak olan yapıların denetlenmesi; İnşaat ruhsatı ile Yapı kullanma izni verilmesi sürecindeki uygulamalarda, yapının can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun, kaliteli yapı yapılmasını sağlamak, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği kapsamında, Yapı Denetim Şirketlerinin görevidir.

Yapı Denetim Şirketleri'nin "Proje müelliflerince hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin etüt ve temel raporları ile projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen kesin projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili

idareye uygunluk görüşünü bildirmek." diye tanımlanan sorumluluğunda, Elektrik Projeleri (Elektrik Tesisatı, Telefon TV Tesisatı, Yangın Algılama) ile ilgili farklı uygulamalar söz konusu olmaktadır.

Her proje için kontrolden önce proje müellifine ait **Sicil Durum Belgesi istenecektir.** Bu belgesi olmayan projelerin kontrolleri yapılmamalıdır.

Uygulamada ise, Yetkili Elektrik Tesisatçısı ile **İşe Başlama Belgesi** imzalandıktan sonra şantiyede iş başı yaptırılmalıdır. İşin başlangıcında elektrik tesisatçısının dikkat edeceği hususları içeren bir taahhütname imzalatılmalıdır.

Uygulamalar Temel Topraklamasıyla başlayıp, tabliye ve duvarlarda boru atılması ve kabloların çekilmesi ile devam etmektedir. Her iş ile ilgili kontroller yapıp, gerekli **tutanaklar** tutularak, uygunluk görüşü bildirilecek ve bir sonraki yapılacak işe devam edilecektir.

Yapı kullanma izni alınabilmesi için **Elektrik İç Tesisleri Denetim ve Muayene Uygunluk Belgesi** doldurulmalı, bundan sonra her abonelik için **İş Bitimi Belgesi** düzenlenerek enerjinin verilmesine yönelik işlemler tamamlanmalıdır.

Yapı Denetim Kuruluşlarında çalışan, Proje ve Yapı denetçisi Elektrik Mühendisi, yapının, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı, eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan hasarıdan dolayı, yapı sahibi ve ilgili idareye karşı, kusurları oranında sorumludur.

Bu sorumluluğun süresi Elektrik Mühendisleri için, yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren **iki** yıldır. Ayrıca yapı denetim kuruluşları ile denetçi mimar ve mühendisler; eylem ve işlemlerinden 3194 sayılı imar kanunun TUS için öngörülen hükümlerine tabidir.

Yapı denetim kuruluşunun kurucu ortağı durumundaki mühendisler, kuruluşta görevli denetçi mimar ve mühendisler ile kontrol elemanlarının görevlerini, Kanun

ve Yönetmelik doğrultusunda yerine getirmeleri için gereken tüm tedbirleri alır. İş yerinde, iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda gerekli tedbirlerin alınması için yapı müteahhidini yazılı olarak uyarmak, uyarıya uyulmadığı takdirde durumu ilgili bölge çalışma müdürlüğüne bildirme yetkisine sahiptir.

Yapı denetim kuruluşu denetim faaliyeti dışında başka ticarî faaliyette bulunamaz. Bu kuruluşun denetçi mimar ve mühendislerinin, denetim faaliyeti süresince başkaca meslekî ve inşaat işleri ile ilgili ticarî faaliyette bulunmaları yasaktır.

PROJE VE YAPI DENETÇİSİNİN YAPACAĞI İŞLER

Elektrik Projesi Kontrolü

Aydınlatma, Telefon+TV, Yangın Algılama ve uyarı , Yıldırımdan Korunma, Asansör,elektrik motorları gibi yapıdaki tüm elektrik tesisatı projelerinin kontrolünü kapsamaktadır. Bu iş için hazırlanmış olan Proje Kontrol Formu'nda, kontrol aşamasında bakılacak tüm yerlerle ilgili olarak yapılan açıklamalar ile sağlıklı bir kontrolün yapılması amaçlanmıştır.

Yapının Kontrolünde Takip Edilecek İş Sırası, İmzalanacak Belge Ve Tutanaklar

Yapılardaki elektrik uygulamalarında, takip edilecek iş sırası, bunlarla ilgili açıklamalar, düzenlenecek tutanaklar, imzalanacak belgeler vb. konularında aşağıda tanımlanan iş sırası, çoğunlukla konutlar ve fabrikalar için geçerlidir. Prefabrik Yapılar, Çelik Yapılar vb. de iş sırası değişse de takip edilecek yöntemler aşağıdaki gibidir.

1. İşe başlama tutanağı
2. Temel topraklama kontrol tutanağı
3. Şantiye elektriği kontrol tutanağı
4. Enerji Odası ve/veya Sayaç Panosu, Kablo Bacasının Kontrolü
5. Tabliye Boru Geçiş Kontrol Tutanağı

6. Duvar boruları, buat, anahtar ve priz kasaları kontrol tutanağı (Yapının sıvaya hazırlık tutanağı)

7. Elektrik kablo çekimi ve tali pano tutanağı

8. Elektrik anahtar, priz, sigorta montaj tutanağı ve buat bağlantı tutanağı

9. Elektrik ana pano ve kablo bacası kontrol tutanağı

10. Muayene Uygunluk Belgesinin Doldurulması

11. İş Bitirme Belgesinin Doldurulması

DENETÇİ

İlgili mühendis ve mimar, meslek odalarına üyeliği devam eden ve Bakanlıkça denetçi belgesi verilmiş mühendis ve mimarları ifade eder.

Yetki sınırı:

Yapı denetim kuruluşlarında görev alan denetçi personelin unvanlarına göre denetim yetkisi sınırları ve görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Proje ve uygulama denetçisi mimar, mimari projenin ilgili mevzuata uygunluğunun ve yapının her safhasında bu projelere uygun yapıp yapılmadığının denetimini yapar. Denetim yetkisi sınırı 360.000 m² toplam inşaat alanıdır.

b) Proje ve uygulama denetçisi inşaat mühendisi, zemin etüdü raporuyla denetimini yapar. Denetim yetkisi sınırı 360.000 m² toplam inşaat alanıdır.

ç) Proje ve uygulama denetçisi makine mühendisi, proje ve yapı denetimini yapar. Denetim yetkisi sınırı 120.000 m²'dir.

d) Proje ve uygulama denetçisi elektrik mühendisi, proje ve yapı denetimini yapar. Denetim yetkisi sınırı 120.000 m²'dir.

e) Uygulama denetçisi inşaat mühendisi ,uygulama ile ilgili denetim yapar.Yetki sınırı 120.000.m²,dir.

SİSTEMDEKİ SORUNLAR

Yapı Üretimi

Yoğun Mühendis ve Mimarlık bilgisi gerektiren “Yapı Üretim Faaliyeti” geleneksel olarak sürdürülmekte, müteahhitlik için okur- yazar olmak ve ticaret odasına kaydolmaktan başka bir nitelik aranmamaktadır.

Laboratuvar

Yetkin mühendislik meslek alanı olması gereken laboratuvar kuruculuğu, hiçbir eğitim ve nitelik gözetilmeden herkese açılmıştır.

Minha

Yapılarda her hakediş sonrası, yapı alanı sorumluluğu aynen kalmak şartıyla denetçi, kontrol elemanı ve yardımcı kontrol elemanlarının üzerinden yapılan hak ediş oranında bir alan otomatik olarak düşürülmekte, denetçi ve kontrol elemanlarının üzerindeki devam eden m² sorumluluğu 200.000 m², şantiye sayısı ise 120’ye kadar çıkmaktadır.

Denetleyen/Denetlenen İlişkisi

İşin ve ücretin muhatabı hala müteahhittir.Yapı denetim bedeli % 1,5’e düşürülmesine rağmen hala iş alabilmek için pazarlık yapıldığı duyulmaktadır.

Denetçi /Yapı Denetim Şirket İlişkisi

Bu sistem denetçi ve kontrol elemanlarını, Yapı denetim şirketleri ile yapı sahiplerinin ücret pazarlığı yaptığı bir çalışma ortamında, yapı denetim şirketinin istekleri doğrultusunda iş yapan kişiler konumuna getirmektedir.

Özlük Hakları;

Mühendis ve mimarların çalışma koşulları ve özlük hakları piyasa koşullarına terk edilmiştir.

İstisnalar

200 m² altındaki yapılar, nüfusu 5.000’i aşan belediye sınırları içindeki bodrum hariç en çok 2 katlı ve m²’yi geçmeyen yapılar,entegre olmayan hayvancılık ve

tarımsal amaçlı binalar yapı denetimi; 500 m² altındaki yapılar şantiye şefliği ve müteahhitlik uygulaması dışında bırakılmıştır.

Şantiye Şefliği

Şantiyede bulunması gerekmeyen, 30.000 m²’ye kadar 5 ayrı müteahhidin inşaatında görev alabilen, kağıt üstünde imzasının bulunması dışında olmasa da olur mantığı ile asgari ücretli bir eleman haline getirilmiştir.

Faaliyet durdurma

Yapı Denetim firmasının faaliyetini durdurma neticesinde devam eden işler ortada kalmakta yarım kalan bu işleri başka firmalar almak istememektedir. Yapı sahibi açısından ceza alan firma ile ilgili muhatap bulmak da zorlaşmaktadır. Hem yapı sahibi mağdur olmakta hem de yapı denetim firmasının tüm çalışanları işsiz kalmaktadır.

Projelerin Uyumsuzluğu

Betonarme, mimari, mekanik ve elektrik projeleri koordinasyon eksikliği sebebiyle uyumsuz olabilmekte, sorunun giderilmesi için ilgili meslektaşımız yerine farklı kişilerle muhatap olmak zorunda kalmaktadır.

Verilen cezalar

Herkes kendi disiplini ile ilgili sorumlu tutulmalıdır. Durdurma cezası verilmesi esnasında da meslek farkı gözetmeksizin imzası olan herkese ceza verilmektedir. Bir elektrik denetçisi mimarideki bir eksiklik veya uygunsuzluktan sorumlu tutulabilmektedir

Belediye uygulamaları

Ruhsat projesi uygulama aşamasında değişebilmekte ve bu değişiklikler için çizilmesi gereken tadilat projelerinden sadece mimari proje değişmekte, elektrik tadilat projesi ise ancak oturma ruhsatı aşamasında dikkat edilmesi durumunda ilgili idare tarafından istenmektedir.

Belediyelerde ilgili meslek alanında personel olmamasından dolayı özellikle asansör ruhsatları konuya hakim olmayan personel tarafından kağıt üzerinde verilmekte, Yapı Denetçileri tarafından tespit edilen eksiklikler bildirildiğinde belediye tarafından ruhsat verildiği ifade edilerek . eksikliklerin tamamlanmasından kaçınılmaktadır .

Evrakların Standartlaştırılması

Belediyeler kendi inisiyatifleri ile yasa ve yönetmelikte olmamasına rağmen yeni evraklar tanzim etmekte, bunların imzalanmasını istemektedir. Benzer şekilde TEDAŞ Şube Müdürlüklerinde farklı evraklar istenmekte, evraklarda bir standart sağlanamamaktadır.

Enerji Kimlik Belgesi ile ilgili sorunlar

Yılbaşı itibarıyla yönetmelik yürürlüğe girmesine rağmen yazılım sistemiyle ilgili sorunlar yüzünden uygulamada sorunlar yaşanmaktadır. Bazı belediyeler taahhüt karşılığında ruhsat vermektedir. Belediyelerin EKB'lerini kontrol etmeleri olanağı ortadan kaldırıldığından düzenlenen belgelerin denetimi hiçbir aşamada yapılmamaktadır.

Elektrik bağlanması

İskan izni alınmamış ancak oturlan binalarda elektrik alma işlemleri daha geç yapılmakta bu arada taşınan bazı kat maliklerinin kendi ihtiyaçlarına göre değişiklikler yapması sonucu iskan ruhsatı aşamasında sorun yaşanabilmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yasal Altyapı

Yer seçiminden-planlamaya, tasarımdan-üretime, kullanımdan-iyileştirmeye kadar uzanan yapım süreci bir bütün olarak ele alınmalı, başta yapı anayasası sayılan Yapı Yasası olmak üzere Planlama, Tasarım, Üretim, Denetim, Mühendislik ve Mimarlık ile TMMOB Yasaları katılımcı bir süreç işletilerek eş zamanlı olarak çıkarılmalıdır.

Sistemin Yürütülmesi ve Denetimi

İlgili Mühendis ve Mimar Meslek Odaları, kamu kuruluşları ile diğer sektör temsilcilerinin (yapı denetim kuruluşu, yapı laboratuvarı, yapı üreticisi, yapı malzeme üreticisi v.d.) aktif olarak katıldığı özerk bir "Yapı Denetim Kurulu" oluşturulmalı ve Yapı Denetim sistemi bu Kurulun aynı yöntemle oluşturacağı il ve ilçe komisyon ve çalışma birimleri tarafından yürütülmeli, izlenmeli ve denetlenmelidir.

TOKİ, KİPTAŞ ve benzeri kuruluşların inşaatları da dahil olmak üzere bütün kamu kuruluşları denetim kapsamına dahil edilmelidir.

Kamusal Nitelik

Yapı denetim kuruluşu ve laboratuvar gibi kamusal yetki kullanan firmalar; sadece yapı denetçi belgeli mühendis ve mimarlar tarafından kurulabilmeli, kamusal denetim hizmeti verenler ile alanlar arasındaki parasal/ çıkarsal ilişki ortadan kaldırılmalıdır. Farklı denetim uygulamaları kaldırılmalı, özel-kamu ayrımı yapılmaksızın tüm yapılar aynı denetim sürecine tabii tutulmalıdır.

Periyodik Denetim

Kullanımdaki yapıların ekonomik ömrü bile dolmadan göçmesinin önlenmesi için, yapı kullanma izninin verilmesinden itibaren beş yılda bir periyodik denetim zorunlu olmalıdır.

Belgelendirme

Denetçi Mühendis ve Mimarlar, kendi Meslek Odaları tarafından uzmanlık alanları doğrultusunda noterler gibi ihtiyaç kadar belgelendirilmelidir.

Sicil

Mühendis ve mimar sicilleri bağlı bulunduğu mühendis ve mimar Meslek Odası tarafından tutulmalıdır.

Özlük Hakları

Ücretli mühendislik ve mimarlık hizmeti veren mühendis ve mimarların, iş

güvenliği ve özlük hakları yasa ile tanımlanmalı, kamu güvencesi altına alınmalıdır. Kamu ihalelerinde yıllardır uygulanmakta olan asgari çekirdek personel, yapım sözleşme teminatı, sigorta uygulaması tüm yapım işlerini kapsamalıdır. Düşük ücret kıskacında olan denetçi ve kontrol elemanı mimar ve mühendislere yönelik TMMOB tarafından hazırlanan en az ücretler uygulamaya geçirilmelidir.

Meslek İçi Eğitim

Mühendis ve Mimarların, üyesi bulunduğu Meslek Odalarından, diğer yardımcı elemanların ise Mesleki Yeterlilik Kurumundan periyodik meslek içi eğitim alması sağlanmalıdır.

Sigorta

Mesleki ve mali sorumluluk sigorta uygulaması istisnasız uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

1. TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Proje ve Yapı Denetçisi Eğitim Notları Eylül 2011 Genişletilmiş Baskı
2. 31.11.2011 tarihli Elektrik Mühendisleri Odası Resmi Web Sayfası
<http://www.emo.org.tr/genel/sss.php?grubu=YAPI%20DENET%DDM>